

हाइकु

मप्रति आस्था
उज्यालो पूर्णिमामा
टूटेको तारा

फल्यो कुनामा
छपनी लडाईंमा
लागेन फल

सफा तलाउ
सागर झैं मनमा
सुनामी छायो

सुनले रोयो
औंशीको त्यो रातमा
जून नियाली

तिम्रै हुनेछ
हारेका जीतहरु
नबांध हात

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

हाइकु

केहि खोज्दैछ
लुकाई पहिचान
भूतको संज्ञा

जञ्जालको ऊ
तूल फर्फराउँदै
कसको हुँ म ?

सुवास छर्छ
हिलो दहमा पल्दै
भन्यो गुलाव

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

हाइकु

उपन्यासकार युग पाठकको उपन्यास: "उर्गेनको घोडा" लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

आगोको राप
झरेको सूर्योदय
जंघारमा म

क्रान्ति आक्रान्त
समग्रमा संसार
फक्रियो फूल

प्रमे अतृप्त
बलेसीको पानी झैं
पर्खने चाह

समय तिम्रो
हिजो पनि कसैको
कुमाले चक्र

सबैको रातो
माटो माटोमा बग्छ
खेल्दछ फल

- उराठ

- ९७४१२२३६३३

- ९८४३२२६६८२

हाइकु

भारतीय विद्वान एवं महात्मा गान्धीका समकालीन मित्र गिजुभाईको दिशानिर्देश उपन्यास कृति
"दिवास्वप्न" लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

आगोको राप
झरेको सूर्योदय
जंघारमा म

क्रान्ति आक्रान्त
समग्रमा संसार
फक्रियो फूल

प्रमे अतृप्त
बलेसीको पानी झैं
पर्खने चाह

समय तिम्रो
हिजो पनि कसैको
कुमाले चक्र

सबैको रातो
माटो माटोमा बगछ
खेल्दछ फल

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

हाइकु

बि.बि.सि. नेपाली सेवाका प्रमुख, संवाददता एवं लेखक रबीन्द्र मिश्रको
कृति "खान पुगोस दिन पुगोस" लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

खान पुगोस
संगाल्दै हातहरु
दिन पुगोस

परोपकार
घन्कियो टोलभरी
भेटें चित्कार

कसले सक्छ ?
उचालेर आकाश
समेट्न मन

बाँड र देऊ
मन्दिर त्यै हुनेछ
गजूर तिम्रै

जूनको ज्योति
आंखाआंखामा खोज
बुद्ध भेट्नेछौ

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

पत्रकार एवं लेखक अश्विनी कोइरालाको कृति "उनी" लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

खुल्ला आकाश
हातहातमा हेर
र पो सशक्त

लड या मर
तोड्दै कालो जञ्जाल
आवाज बनी

बांधेर हात
पहरालाई हेर्दै
लाग्दैन फल

सम्झाउ तिमी
मन मस्तिष्क चिर्दै
चिनारी देउ

निराश किन ?
चिहाउ त्यहि मन
भेट्नेछौ शान्ति

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

उपन्यासकार एवं लेखक नगेन्द्र न्यौपानेको कृति "दरबार बाहिरकी महारानी" लाई
समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

नचिच्याउनु
अर्को आंखा रुनेछ
नदेख्दै धर्ती

भुलाउ पल
दबदबे नै त हो
बुझ्दा संसार

तिम्रो मन के ?
उसको नि उसको ?
कसले सोच्ने ?

पुज्दै हिँड्छौ नि
खण्डहरुमा देब
दरबारको

देखिदैन म त
पतझरको बस्ती
ब्यर्थै महल

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

नेपाली साहित्यका पृथक कवि एवं लेखक वेदमणि घिमिरेको महाकाव्य कृति "बालाराजा काशिराम"
लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

नेपाली शान
इतिहास साक्षी छ
बालाराजामा

रगत बग्छ
देशलाई सिंगार्न
जयचण्डीझैँ

युद्ध चुनौती
दलबलमा हुन्छ
नियाल्दै म्यान

सिमा बढाऊ
हरदिलमा बसी
आमा लेख्नेछौ

युगयुगमा
यस्तैयस्तैको आशा
जय नेपाल !!!

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

कवयित्री एवं उपन्यासकार अनुपम रोशीको उपन्यास "नाझो मान्छे" लाई
समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

आधा आकाशै
गर्जन्छ बर्सन्छ रे !
नारी हूङ्कार

नियन्त्रण के !
विचलित मनझैं
असार भुल्दै

यौन प्रकृति
मन मस्तिष्क चिदैँ
भोग र बांच

कस्तो हो माया ?
अरुको बिथोल्दै हो ?
उपलब्धि के ?

सन्त बन्दैछ
कचपल्टिएकोमा
अन्त्य मायाको

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

रोमान्टिक, मनोविश्लेषक एवं श्रद्धेय कवि कन्चन पुडासैनीको कृति "विचार विहार" लाई
समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

अथाह शैली
कहाँ त्यसै रित्तिन्छ ?
चन्द्रसूर्यझैं

ज्ञान विज्ञान
कोटकोटमा कहाँ
थोरो भन्दैछ

के राज्य नीति ?
बन पहेरेदार
तब न देश

मृत्यु र भय
जापान हिरोसिमा
सहज छ र ?

अश्रुधार हो ?
शालीन बनाउने
कन्चन मन

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

राष्ट्रिय हांस्यकलाकार नीधि, गायक एवं लेखक हरिबंश आचार्यको कृति "चिना हराएको मान्छे"
लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

के हो त लक्ष्य ?
पिपललाई सोध
पिडामा बाँच्नु

हंसाऊ अझ
रमाउँछ दुनियाँ
पिडा लुक्दछ

चिनाटिप्पन
हराउँछ पक्कै नै
मृत्यु समीप

आंखामा आंशु
मूर्तिलाई के थाहा ?
के हो नूनिलो ?

ऋण सस्तो छ
महङ्गो संघर्षमा
पुख्र्यौली रीत

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

काठमाण्डौ, जोरपाटी गा.वि.स. निवासी जागरुक सामाजिक कार्यहरुको अभियानमा अग्रसर अभियन्ताद्वारा गठित समूह "राम्रो जोरपाटी हाम्रो जोरपाटी" का अभियन्ताप्रति समर्पित हाइकु

कसको देश ?

बुद्ध सगरमाथा

मेरो नेपाल

पहिले तिमी

जुमुराउंछ कोष

तब विज्ञान

तूल बोक्दैछौ

अघिपछि नबिर्स

सुन्दर देख्छौ

थोरै बोल्देऊ

नसांची त्यो पौरख

बस्ती तिम्रै नै

छोड निशाना

जन्मजन्मान्तरको

पुख्र्यौंको शान

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

२०६८ सालको मदन पुरस्कार प्राप्त अमर न्यौपानेको कृति "सेतो धरती" लाई
समिक्षा हाइकुबाट

भोगेको याद
भगवानको भर
मृत्युमा लौरो

काँडा र फूल
तछाँडमछाँडमा
हातमा शून्य

जवानी माया
नदीको धारसंगै
आंखाको प्यास

आफन्त खोजें
आश्रम र घाटमा
तुहिंदा कोख

बराबर छ
इन्द्रधनुष झैं त्यो
सेतो धरती

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

हाइकु

जगाईदेऊ
अंधेरीसंगै दियो
पर्दा चिरिन्छ

खाएर हेर
अनिकालमा भोक
तृष्णाको अर्थ

सहभागी हौ
अभियानमा तिमी
बस्तीबस्तीमा

हट्छ संधैको
दूर्गन्धको त्यो हैजा
फैलाए हात

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

पूर्व सभासद् शान्ता चौधरीद्वारा प्रस्तुत आत्मजिवनी लेख "कमलरीदेखि सभासदसम्म" लाई
समालोचनात्मक टिप्पणी हाइकु

जिउनु हर्ष
इच्छालहर कतै
भए मनाश्लु

भोक जीवन
पेटभरी नै आँखा
ओकल्छ राप

दृष्टिकोणमा
धर्ती र आकाशको
संधै झैं शून्य

मान्छेको भीड
होडबाजीमा थारु
टोल शिकागो

भएन मुक्त
कमैया/कमलरी
पिंजडामा म

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

पञ्चायतकालमा आफ्नो राजनीतिक विद्वत व्यक्तित्व श्री नवराज सुवेदीले कलात्मक राजनीति प्रदर्शन गरी नेपाल राज्यलाई केहि सम्झनलायक कार्य गर्नु भएको र हाल उहाँबाट सिर्जित पुस्तकः
इतिहासको एक कालखण्ड लाई समिक्षात्मक टिप्पणी स्वरुप
जापानी शैलीको संक्षिप्त कविताः हाइकु

हाइकु

पुर्खाको शान
दलदलमा फस्दा
शीर न टोपी

सुक्नेछ मूल
नहुंदा हरियाली
दोषी ऊ कि म ?

संख्या बढाऊ
बिचार विज्ञानको
राजनीतिमा

चट्टान फोर्दै
पिपल भन्ने गर्छ
पिडा नै मजा

सौगात बन
बुझी दुःखीजनको
चारधाम त्यै

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

चर्चित कथाकार एवं पूर्व प्राज्ञ श्रीमती माया ठकुरीको कथा संग्रह "गमलाको फूल" लाई
समालोचनात्मक टिप्पणी हाइकु

अलमल्ल ऊ
नरिवलको पानी
बेल न काग

अंधेरी रात
गुमनाम शहर
सुन्दर देख्छे

रुझेको आंखा
बटुल्दै मजेद्रोमा
अटेन आंशु

सिक्दैछे खेप्न
चिसो चूल्होको अघि
ठोस्दै अगूल्तो

नपोख रुप
जन्मदैँ अन्धोलाई
गमला फूल

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

हाइकु

मिठो बहार
बाटो भुलेको यात्री
रिक्त नयन

गोरो र कालो
टाकुराको धर्सो नै
निर्मल काँया

संसार सुत्छ
छिचोल्दै काँडाहरु
सपना दोषी

पिरको पाटो
जून रोएको रात
रनभुल्ल म

उकास्ते धून
हूरीको लालटिन
बिना सलेदो

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

श्रद्धेय उपन्यासकार एवं राष्ट्रिय साहित्य शिल्प स्व.बिष्णुकुमारी वाइबा (पारिजात) को चर्चित
उपन्यासः शिरीषको फूललाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

शून्य जीवन
कोलाहल सडक
न बरी न म

संसारी माया
चुरुटको धुंवामा
सांचेको आँखा

थोपा थोपाको
बेखबर तलाऊ
बिपै नै सही

जन्मेकै मर्न
भूमरीमा शिरीष
चैतको हूरी

गहको लाली
कुंदिएको टुंडाल
भएन मेरो

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

नेपाली साहित्यका पृथक कवि एवं लेखक वेदमणि घिमिरेको महाकाव्य कृति "वेदमणि तीन सय"
लाई समिक्षा सम्झना हाइकुबाट

फूलेको हांगा
बरपिपल जोडी
क्या ! मधुमास

सृजना हांस्छ
अनमोल मणि झैं
पाठक भेट्दा

आजको युग
खण्डहरुमा कस
पर छ ज्योति

बिर्सेर डोब
ऋचा बर्सेर लेप
ओखती तिम्रो

प्रफूल्ल आत्मा
परमात्मा सर्वत्र
त्यसैले वेद

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

सन् १९४६ मा साहित्य क्षेत्रको नोबेल पुरस्कारबाट सम्मानित अमेरिकन नागरिक हर्मन हेस्सेद्वारा रचित एवं नेपाली स्रष्टा श्री सुशील शर्माद्वारा भावानुवादित उपन्यास कृति "सिद्धार्थ" लाई टिप्पणी

हाइकु

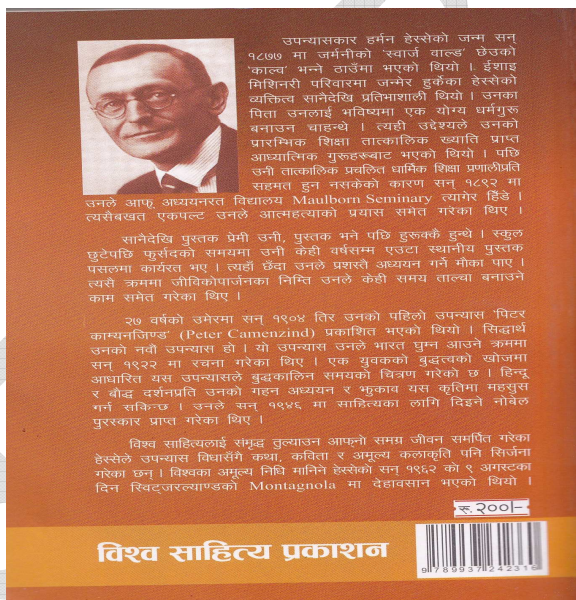
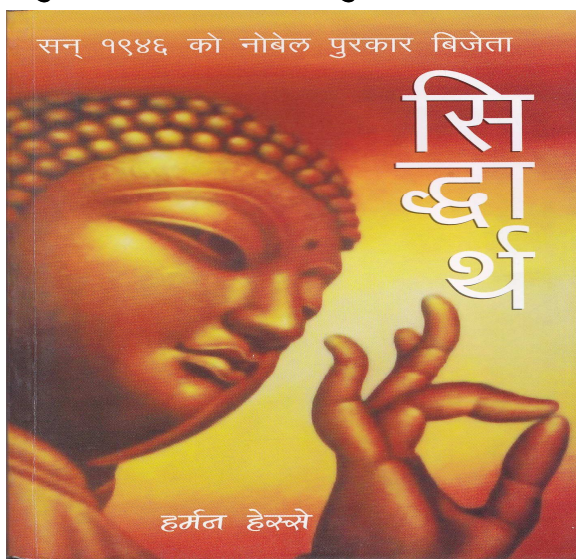
आँखाको आभा
रिक्त अन्तरमन
निभेको आगो

मनमा भ्रान्ति
दबदबा सिरेटो
बाँचेको धूपी

भोगेको यात्रा
न श्रमण न भिक्षु
पानीको फोका

ब्याकुल तृष्णा
छटाछटामा रोष
नेपथ्यमा ॐ

महाशून्यमा
अनुभूति जगाऊ
बुद्धत्व भट्छौ

- उराठ

- ९७४१२२३६३३

- ९८४३२२६६८२

फोटोग्राफर एवं लेखक श्री शेखर खरेलद्वारा लिखित निबन्ध संग्रह "मैले नदेखेका हिप्पी" लाई
समालोचनात्मक टिप्पणी हाइकु मार्फत:

कागज कोछै
मन मस्तिष्क चिदैँ
युग लेखक

बिलाएँ आज
पश्चिमा पछ्याउँदा
प्रकृति मौन

लफङ्गा भयो
हाम्रो समाजमा ऊ
हिजोका हिप्पी

देश हाँस्नेछ
चन्द्र सूर्य झैं संधै
बाँच्दा संस्कृति

बन्दैन कोही
हुनेलाई दिएर
असल मनु

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

साहित्य लेखक श्री राज सरगमद्वारा लिखित उपन्यास "चिम्नी" लाई समालोचनात्मक हाइकु

गगनभिन्न
अवयव छिचोल्दै
ठडेको चिम्नी ।।१।।

भ्रममा प्रीत
भेट्ने छुट्ने कथा झैं
अन्त्य न हीन ।।२।।

रित्तिदै अब
तिमी हाम्रै भीडमा
मूछी र मन ।।३।।

थकित यात्री
रीत्तो सडक जस्तै
बिर्सेर डोब ।।४।।

गहमा लाली
मुस्काउने धूनमा
निभेको मैन ।।५।।

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

मनोचिकित्सक एवं विश्लेषक डा. विश्वबन्धु शर्माद्वारा लिखित पुस्तक "मानसिक स्वास्थ्यका विविध
आयाम" लाई धन्यवाद स्वरूपको समालोचनात्मक हाइकु

सीमित दृष्टि
बहार नेपथ्यमा
अवसाद भो //१//

सुषुप्त मन
अलमलमा स्नायु
निम्तिन्छ रोग //२//

तनाव भेट्छ
शालीन अनुहार
आजको युग //३//

उदाङ्गो होउ
नछुपाई संवेग
खुल्नेछ अधर //४//

कल्प कल्पमा
डाक्टरको औजार
सज्जिवनी हो //५//

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

पत्रकार, लेखक तथा स्तम्भकार श्री विजय कुमार पाण्डेद्वारा लिखित पुस्तक "खुसी" लाई सधन्यवाद
स्वरूप विवेचनात्मक हाइकु

प्रसव पिडा
अर्थहीन समाज
आगो न पानी //१//

नसाको भेद
बादललाई था'छ
उड्नुको मजा //२//

काँचले मन
एकसमान देख्छ
बिसर्दै आफू //३//

फेरिन्छ युग
प्रकृति मुस्काउँदा
त्यो नै गरिमा //४//

तिम्रो अक्षर
भरियाको तोक्मा होस्
संगाल खुसी //५//

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

श्री डा.प्रेमसिंह बस्न्यातको इतिहास लेख 'नेपाल अंग्रेज युद्धको २०० वर्ष' लाई समिक्षात्मक हाईकु:

जन्मै स्वतन्त्र
साक्षी चन्द्रसूर्य
त्यै हो नेपाल //१//

अस्मिता डुब्दा
योद्धाको शंखनाद
रक्तबिज झैं //२//

काचौं उमेर
कात्रो विनाको लास
सियो न धागो //३//

अधुरा इच्छा
देउथलको याद
भक्तिको शक्ति //४//

आंतको पिडा
'सागर दह' मौन
नालापानीमा //५//

धावा पछ्याई
झिकी कटक गर्छ
गोर्खालीहरु //६//

युद्धको डोब
गढि किल्ला नै काफि
बीरता चिनो //७//

जीतेको हार
ओझेल इतिहास
सुगौली सन्धि //८//

स्वाभिमानी छन्
नेपाली आँखाहरु
माटो नै बोल्छ //९//

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

नेपाली तथा अंग्रेजी अक्षर संयोजनका बेफिक्रि लेखक
कुमार नगरकोटीको कृति "अक्षरगन्ज" लाई समिक्षात्मक हाईकु :

प्रेमको दृष्टि
नेत्रहिनको ब्रेल
अक्षरगन्ज

घडीको कक्ष
अनुभूतिको चाप
रनभुल्ल को ?

अक्षर रस
चित्रकारले पोत्दा
मेट्नु न च्यात्नु
जोगीको भिक्षा
कोलाहलको यात्री

अध्यात्म खोज्छ
आँखाको पानी
गालाका टाटाहरु
अभागी याद

प्यालाको मर्म
गला'लाई थाहा छ
आंतको भेद
छुटेको साथ
गुमनाम शहर
लाचार मृत्यु

- उराठ

-९७४१२२३६३३

-९८४३२२६६८२

उपन्यासकार स्व.श्री डायमण्ड शम्शेर राणाको कृति 'बसन्ती' लाई समिक्षात्मक हाइकु

जूनको नूर
विष्णुमति किनार
संगाल्दै बह

सक्दै न कोही
मनभिन्नकै मन
कति छ भन्दै

कथियो कथा
ननिका अगूल्टाको
ननिभनेगरी

टेकेको बाटो
तरबार र म्यान
हुंदैन आफ्नो

मुटु नै मन
धैर्यको परिभाषा
काँचको घर

नथाक्ने आँखा
गगनसिंह खोज्दै
बसन्त बाग

हारेको जीत
असफल तापमा
मेरी बसन्ती

- उराठ

- ९७४१२२३६३३

- ९८४३२२६६८२

मेरो अक्षर
सामाजले बनायो
घर न घाट

चित्त चञ्चल
एकनास हुदैँन
फैलाए हात

साइकलमा
हात